

Особливості створення портфоліо вихованця гуртка закладу позашкільної освіти

Творення людини - це найвища напруга всіх духовних сил:
це і життєва мудрість, і майстерність, і мистецтво
В. Сухомлинський

Сучасний громадянин України повинен швидко адаптуватись у мінливих життєвих ситуаціях, критично мислити, використовувати набуті знання та вміння в навколишній дійсності, бути здатним генерувати нові ідеї, приймати нестандартні рішення, творчо мислити; уміти знаходити, переробляти інформацію, одержану з різних джерел, застосовувати її для індивідуального розвитку та самовдосконалення. Виклики сучасного світу: швидкість, глобальність, незворотність змін створюють велетенський простір для реалізації всіх життєвих можливостей особистості та спонукають до докорінної модернізації освітньої галузі, в тому числі позашкільної освіти. Одним із пріоритетних завдань педагогів закладів позашкільної освіти є пошук нових навчальних технологій, адже ключовою позицією сучасної позашкільної освіти є не просто опанування дитиною певних знань, умінь і навичок, а, насамперед, її становлення як творчої особистості, розвиток її життєвої компетентності.

Модернізація позашкільної освіти спрямована на організацію всього освітнього процесу від мети до результату у відповідності із вимогами сучасності. Важливим є й облік цього результату не тільки в традиційній формі оцінювання (тести, заліки), але й у вигляді документа, що фіксує творчі успіхи (особистісні досягнення) вихованця. Саме в час, коли в освіті робиться наголос на особистісно-зорієнтоване навчання, актуальною темою стає впровадження технології портфоліо в освітні заклади.

Термін «portfolio» був запозичений педагогікою в 70-х роках минулого століття з бізнесу й політики, де широко використовуються вирази «портфель інвестицій», «портфель акцій», «міністерський портфель» і т.д. Найпоширеніше визначення портфоліо - це серія робіт одного автора, об'єднаних загальною темою.

Портфоліо у закладі позашкільної освіти є досить затребуваною технологією, адже допомагає вирішити важливі педагогічні завдання:

- сприяння розвитку індивідуальності вихованця;
- стимулювання творчості гуртківців: розвиток творчих здібностей, умінь розв'язувати нестандартні задачі, ставити проблеми, створювати оригінальні ідеї, проводити дослідження;
- заохочення активності та самостійності у вихованців;
- розширення можливостей навчання і самонавчання, виховання і самовиховання;
- стимулювання вихованців до самооцінювання;

- формування вміння вчитися (ставити цілі, планувати й організовувати власну навчальну діяльність);
- сприяння підвищенню престижу і статусу вихованця у творчому колективі;
- вивчення прогресу розвитку вихованця за певний період часу, у тому числі з розвитку відповідних навичок;
- допомога педагогові у визначенні індивідуальних цілей для вихованця гуртка;
- є основою для оцінки та розроблення навчальної програми, дозволяє враховувати результати, яких досягли вихованці в різноманітних видах діяльності: навчальній, творчій, соціальній, комунікативній.

Що передбачає портфоліо у закладі позашкільної освіти ?

- це систематичний збір творчих надбань вихованця, що проводиться з певною метою;
- може містити роботи, що відбираються педагогом, дитиною та батьками;
- має відображати щоденні види діяльності вихованця;
- повинно бути постійним процесом – так воно зможе відобразити зусилля вихованця, прогрес та навчальні досягнення за певний період часу;
- за допомогою портфоліо можна зрозуміти процес мислення дитини і спланувати відповідні стратегії та методи роботи з нею;
- відображає сильні сторони вихованця, а також його потреби.

Існують різні моделі портфоліо залежно від конкретних цілей і вимог, на які вони орієнтовані. Портфоліо за характером і структурою представлених в ньому матеріалів може бути таких типів:

- портфоліо досягнень (акцент робиться на документи, які підтверджують успіх у певному виді діяльності);
- портфоліо тематичне (представлення творчих робіт);
- портфоліо презентаційне (створюється для пред'явлення під час працевлаштування, вступу в навчальні заклади);
- портфоліо комплексне (містить усі елементи вищезазначених типів портфоліо).

У закладі позашкільної освіти педагоги (керівники гуртків) можуть створювати портфоліо гуртка та портфоліо окремих вихованців.

Особливості розробки портфоліо гуртка

Основним завданням під час розробки портфоліо гуртка повинна стати атмосфера відкритості, єдності і підтримки всіх учасників освітнього процесу. Пропонуємо наступний алгоритм створення портфоліо гуртка:

Перший, вступний розділ «**Ласкаво просимо!**» повинен містити загальну інформацію про гурток: назву, фотографії або малюнки тематичних куточків, вік дітей, розповідь про педагога, девіз (гасло).

Другий обов'язковий розділ «**Нумо, познайомимося**» представляє фотопортрет всієї групи. Його також можна доповнити окремими фотографіями гуртківців або загальним колажем.

Наступні розділи «**Наші дівчатка (панянки)**» і «**Наші хлопчики**

(юнаки)» містять окремі характеристики дівчаток і хлопчиків гуртка. Вказуються їхні імена, захоплення, улюблені заняття та інше.

Доречним та ефективним було б створення розділів: «**Наші успіхи та досягнення**»; «**Наші мрії**».

За бажанням педагога та учасників колективу можна розширити запропоновану структуру портфоліо гуртка такими розділами як:

- «**Наші свята**»;
- «**Наші традиції**» (опис найцікавіших традицій колективу, фотозвіти, відгуки учасників);
- «**Ми - артисти**» (фото виступів, короткі анотації заходів, сценарії тощо);
- «**Подорожі**»(відгуки вихованців, батьків, фотозвіти);
- «**Банк ідей**», «**У світі ідей**» тощо.

Після того, як створене портфоліо гуртка, варто приступити до створення портфоліо вихованців гуртка.

Яким повинно бути це портфоліо?

У першу чергу воно має бути яскравим, можливо, пов'язане з улюбленими персонажами/героями вихованця. У портфоліо показуються усі успіхи, досягнення дитини, позитивні емоції, виражені в творчих роботах, думках дитини, її відношення до навколишнього світу. Окрім того, створення портфоліо допоможе більше дізнатися про дитину, адже сторінки портфоліо міститимуть інформацію про характер, захоплення, різні досягнення.

На сьогодні яких-небудь чітко встановлених правил і вимог, що регламентують структуру портфоліо не існує. Однак, слід дотримуватися основних принципів формування портфоліо:

- відкритість (інформація доступна для всіх учасників навчально-виховного процесу);
- багатоаспектність (оцінювання не тільки програмових знань, а й умінь застосувати їх на практиці, соціального досвіду вихованця; відстеження динаміки розвитку особистості);
- особистісно-зорієнтована спрямованість (урахування індивідуальних здібностей та можливостей кожного вихованця);
- варіативність (урахування індивідуальних цілей, потреб та інтересів гуртківців).

Портфоліо вихованця гуртка (у широкому розумінні цього слова) - це:

- форма представлення індивідуальної спрямованості досягнень вихованця, яка відповідає завданням профільної творчої компетентності (образотворчої, вокальної, хореографічної, театральної тощо);
- спосіб фіксації, накопичення та оцінювання індивідуальних досягнень гуртківця у навчальній, творчій, науково-дослідницькій, громадській діяльності;
- засіб розвитку партнерських відносин між вихованцем і педагогом;
- форма моніторингу розвитку вихованця.

Портфоліо може містити багато різних видів робіт, які розміщуються і керівником гуртка, і самим вихованцем, і його батьками:

- зразки творчих робіт;
- малюнки;
- опитувальники;
- коментарі педагога;
- фотографії;
- спостереження;
- спільні проекти тощо.

Структура портфоліо вихованця закладу позашкільної освіти передбачає:

1. **Титульний аркуш** (назва закладу освіти, назва гуртка (рівень навчання), прізвище, ім'я гуртківця, 2-3 фото).

2. **Розділи:**

Розділ 1. **Мій портрет** (автобіографія, цілі, результати самоаналізу, результати діагностики тощо).

Розділ 2. **Портфоліо документів** (дипломи, грамоти, подяки за участь у конкурсах, фестивалях, виставках; сертифікати про проходження різних творчих програм, конкурсів, квестів).

Розділ 3. **Портфоліо робіт** (містить комплект творчих, пошукових, експериментальних робіт, проектні роботи вихованця гуртка; інформацію про участь у зльотах, конференціях, виставках, конкурсах, олімпіадах, семінарах, круглих столах, форумах тощо).

Розділ 4. **Портфоліо досягнень, відгуків** (кращі роботи гуртківця (це можуть бути малюнки, відео виступів, фото), роботи, які зайняли призові місця, висновки про якість виконаних робіт, відгуки, резюме з оцінкою власних навчальних, творчих досягнень, рекомендаційні листи від педагогів, партнерів).

Кількість розділів портфоліо і рубрик у них, а також тематика визначаються в кожному конкретному випадку. Кожен елемент портфоліо має бути датований, щоб відзначити динаміку прогресу вихованця.

Якщо портфоліо створюється в електронному вигляді, - щодо його оформлення також слід дотримуватися певних рекомендацій:

- загальна кількість слайдів: 10-25 (за потреби - допускається більше);
- обов'язково повинен бути титульний слайд, на якому вказано автора, тему, дату;
- оформлення гіперпосилань на різні матеріали з презентації портфоліо;
- кожен слайд повинен мати заголовки, дату, автора (пишемо в нижньому колонтитулі);
- дотримуватися логічної послідовності, чіткої структури слайдів;
- уникати перевантаження слайдів зайвою інформацією;
- урізноманітнити наповнення слайдів: текст та фотографії;
- дотримуватися єдиного стилю в оформленні кожного слайду: фон, шрифт, заголовки;
- за умови великої кількості грамот, дипломів, подяк - зробіть для них окрему презентацію (читач зможе переглянути за бажанням).

Кожен навчальний заклад і кожен педагог повинні знайти такий спосіб,

який є найефективнішим для того, щоб якомога більше дізнатися про дитину і забезпечити її додаткові потреби.

Слід пам'ятати: портфоліо має бути максимально орієнтованим на дитину.

Використані джерела:

1. Василенко Н.В. Портфоліо педагога й учня / Н.В.Василенко. – К. : Основа, 2010. – 63 с. Режим доступу:
<https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/08/portfolio-r.pdf>
2. Голуб Г.Б., Чуракова О.В. Портфоліо в системі педагогічної діагностики. — 2005, № 1. — с. 181-195
3. <https://www.blogger.com/blog/post/edit/1133773981561739164/3070281070509959501>
4. Калмикова І.Р. Портфоліо як засіб самоорганізації й саморозвитку особистості//Освіта в сучасній школі. 2002, № 5. — с. 23-27.
5. Колекція досягнень//Модернізація: Крок у майбутнє (вкладка «УГ»). Вип. № 3 (20) 2004. — с. 15.
6. Коновалова Е.А. Функціональні обов'язки учасників освітнього процесу при впровадженні в практику портфоліо як методу оцінювання//Практика адміністративної роботи в школі. 2005, № 5. — с. 20-22.
7. Кравченко В. Оцінка чи портфоліо? – ж. “Директор школи. Україна”, 2005
8. Локшина О.І. Світові тенденції розвитку оцінювання навчальних досягнень учнів.—Педагогіка і психологія, К.: Педагогічна преса, 2006. – 159с.
9. Новикова Т.Г. і ін. Портфоліо як форма оцінювання індивідуальних досягнень учнів//Профільна школа. 2004, № 2. — с. 48-56.
10. Портфель учня//Нові педагогічні й інформаційні технології в системі освіти. М.: 2001. — с. 123-132.

11. Прутченков А. С., Новикова Т. Г. Портфоліо як інструмент усвідомлення власних цілей освіти. // Інтернет-Журнал “Эйдос”. – 2007. – 22 лютого. Режим доступу: <http://www.eidos.ru/journal/2007/0222-11.htm>
12. Пузіков Д. О. Життєва компетентність особистості: поняття, структура, функції. Режим доступу: <http://ap.uu.edu.ua/article>
13. Черемних М. П. Ділова гра «Портфоліо, або Щоденник особистих досягнень» // Практика адміністративної роботи в школі. 2005, № 5. — с. 25-27.

Матеріал підготувала

методист Дирда Оксана